

Risiko- og beskyttelsesfaktorer

En beskyttelsesfaktor er en hvilken som helst faktor hos barnet som kan knyttes til redusert sannsynlighet for en fremtidig negativ psykososial utvikling. Beskyttende faktorer øker sannsynligheten for at sårbare barn/ungdom ikke utvikler problematferd eller får tilpasningsproblemer i voksen alder. Disse faktorene fungerer som et «skjold» mot konsekvensene av å befinne seg i en sone med økt risikofaktorer.

Risikofaktorer er en de faktorer hos barnet eller i oppvekstmiljøet som kan gi økt sannsynlighet for negativ psykososial utvikling. Disse kan finnes hos barnet selv eller utenfor (i miljøet rundt) og de kan ha mange ulike former. Dersom en eller flere risikofaktorer opptrer på samme tid, har barnet en større risiko for å utvikle problemer og kan gi eventuelle tilpasningsproblemer i voksen alder. Kjennskap til disse er derfor viktig for å kunne utvikle tiltak som reduserer risikofaktorer og styrker beskyttelsesfaktorene.

RISIKOFAKTORER		BESKYTTELSESAKTORER		
INDIVIDUELLE	<ul style="list-style-type: none"> • Lavt selvbilde og psykiske plager • Ekstremt innadvent, behov for mye bekreftelse og trygghet • Lite språk og lav grad av språkforståelse • Uoppdagede lærevansker eller utviklingsmessige vansker • Liten grad av selvkontroll • Høy grad av aggresjon • Utagerende, sensasjonssøkende 	<ul style="list-style-type: none"> • Sykdom eller diffuse plager • Utsatt for seksuelle og/eller fysiske overgrep • Å være vitne til eller utsatt for vold (begge deler rammer hardt) • Positive holdninger til rusmidler, tidlig debut • Manglende kunnskap om rus og risiko 	<ul style="list-style-type: none"> • God sosial kompetanse, prososiale ferdigheter og positiv selvhverdelse • God selvregulering • Godt selvbilde • Godt språk • Opplevelser av mening og sammenheng 	<ul style="list-style-type: none"> • Kreativitet • Hobbyer • Fremtidsoptimisme • Skolefaglig mestring • Fysisk aktivitet • Jevn døgnrytme • Næringsrikt og variert kosthold
FAMILIE	<ul style="list-style-type: none"> • Manglende tilsyn • Manglende interesse for barnet • Foresatte har lav omsorgskompetanse • Samspillsvansker i familien, vansker med grensesetting, høyt konfliktnivå • Ettergivende oppdragsstil • Avvisende oppdragsstil • Autoritær oppdragsstil • Foresatte har negative erfaringer med/og eller negative holdninger til skolen 	<ul style="list-style-type: none"> • Rusmiddelmissbruk • Seksuelle og fysiske overgrep • Lav sosioøkonomisk status • Psykiske vansker eller lidelser hos foresatte • Familien har lite støtte i sosialt nettverk • Store endringer i familiesituasjon (f.eks. sykdom, dødsfall, skilsmisse, arbeidsledighet, flytting etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> • God psykisk helse hos foresatte • God kommunikasjon • Autoritativ oppdragelse (balanse mellom kontroll og varme) • Struktur og regler • Høyere sosioøkonomisk status • God og stabil omsorgssituasjon • Godt hjem-skole samarbeid. • Begge foresatte er aktivt involvert i skolen 	
VENNER	<ul style="list-style-type: none"> • Utestenging • Lav sosial status i gruppen og blant venner • Rusmisbruk og kriminalitet hos venner • Venners antisosiale normer • Få eller ingen jevnaldrende relasjoner 		<ul style="list-style-type: none"> • Inkludering • Tydelige normer • Venner med gode prososiale evner • Tilhørighet 	
BARNEHAGE OG SKOLE	<ul style="list-style-type: none"> • Lav grad av trivsel • Blir utestengt, dårlig likt • Ingen venner eller dårlige venner • Ikke sett eller anerkjent • Dårlig relasjon til de voksne eller barn • Ikke rom for å medvirke 	<ul style="list-style-type: none"> • Dårlig miljø • Mobbing • Lærevansker • Skulk, høyt fravær • Manglende interesse for skole 	<ul style="list-style-type: none"> • Høy grad av trivsel • Venner, inkludert i gruppa • Blir sett og anerkjent • Får medvirke • Positive aktiviteter og opplevelser • Får utvikle sin kompetanse • Trygg og god relasjon mellom voksne og elev/barn. Voksne er bevisst sitt relasjonsansvar. • God klasseledelse, tilpasset opplæring, realistiske forventninger til elevene og klare faglige mål 	<ul style="list-style-type: none"> • Autoritativ lærerstil, tydelig og varm grensesetting • God informasjonsflyt ved overgang barnehage-skole, ved lærerbytter og overganger mellom skoler. • Handlingskompetanse ved skolevegring • Interne støttesystemer på skolen, klar ansvarsfordeling mellom voksne og ledelse. Etablerte samarbeidsrutiner med eksterne instanser. • Godt samarbeid med foresatte.
NÆRMILJØET	<ul style="list-style-type: none"> • Få ressurser til folkehelsearbeid • Dårlig bomiljø • Fattigdom • Kriminalitet • Normer som aksepterer rus • Tilgang på rusmidler 		<ul style="list-style-type: none"> • Minst en betydningsfull voksen • Prososiale venner • Felles verdier • Samfunnsstruktur som støtter mestringsstrategier 	